

Dosarul nr. 2rac-46/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (A. Arhip)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, L. Pruteanu, V. Cotorobai)

DECIZIE

20 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de societatea cu răspundere limitată „Aeroport Catering”, reprezentat de avocatul Maxim Sidorencu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Aeroport Catering” împotriva Marelui Stat Major al Armatei Naționale cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a respins apelul declarat de societatea cu răspundere Limitată „Aeroport Catering”, s-a admis apelul declarat de Marele Stat Major al Armatei Naționale, s-a casat hotărârea din 23 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea admiterii acțiunii și în această parte s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de societatea cu răspundere limitată „Aeroport Catering”,

constată:

La 18 mai 2017, societatea cu răspundere limitată „Aeroport Catering” (în continuare SRL „Aeroport Catering”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Marelui Stat Major al Armatei Naționale cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 17 februarie 2015 a încheiat cu Marele Stat Major al Armatei Naționale, în calitate de beneficiar, contractul nr. 14/217 privind achiziția prin procedura cererii ofertelor de preturi a serviciilor.

Conform contractului menționat, SRL „Aeroport Catering” și-a asumat obligația de a presta servicii, iar beneficiarul de a recepționa și de a achita serviciile conform anexei nr. 1 și nr. 2 ale contractului.

Prin actele de verificare reciprocă a decontărilor, semnate de ambele părți contractante la 31 decembrie 2016 și 26 iunie 2016, se confirmă faptul că SRL „Aeroport Catering” și-a îndeplinit obligațiile sale, iar beneficiarul, neavând careva reclamații, nu a asigurat achitarea serviciilor ce i-au fost prestate, acumulând o datorie în mărime de 156 111,17 lei.

Astfel, în sensul soluționării amiabile a disensiunii, a expediat în adresa Marelui Stat Major al Armatei Naționale mai multe somații, prin care a solicitat achitarea datoriei, însă acestea au rămas fără răspuns și executare.

În acest sens, reclamantul a invocat că, la 05 aprilie 2017, SRL „Aeroport Catering” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind emiterea unei ordonanțe judecătorești de încasare forțată a datoriei în sumă de 156 111,17 lei, achitând pentru aceasta taxa de stat în cuantum de 2 341,67 de lei.

Prin ordonanța din 07 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a dispus încasarea din contul debitorului Marele Stat Major al Armatei Naționale a datoriei în sumă de 156 111,17 lei, însă, la 27 aprilie 2017, au fost admise obiecțiile debitorului, iar ordonanța judecătorească a fost anulată.

În această ordine de idei, reclamantul SRL „Aeroport Catering” a solicitat încasarea din contul Marelui Stat Major al Armatei Naționale în beneficiul său a datoriei în sumă de 156 111,17 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 35 557,47 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 23 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea; s-a încasat din contul Marelui Stat Major al Armatei Naționale în beneficiul SRL „Aeroport Catering” suma de 156 111,17 lei cu titlu de datorie, suma de 20 654,84 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, suma de 5 302,98 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată și suma de 2 341 de lei cu titlu de compensare a taxei de stat achitată la depunerea cererii cu privire la eliberarea ordonanței judecătorești, iar în total suma de 184 409,99 de lei. În rest acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de SRL „Aeroport Catering”; s-a admis apelul declarat de Marele Stat Major al Armatei Naționale; s-a casat hotărârea din 23 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea admiterii acțiunii și în această parte s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a respins acțiunea depusă de SRL „Aeroport Catering”.

La 14 noiembrie 2018, SRL „Aeroport Catering”, reprezentată de avocatul Maxim Sidorenco, a declarat recurs împotriva deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel a apreciat în mod arbitrar suportul probator, a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material și nu a aplicat normele de drept care trebuiau să fie aplicate.

În acest sens, recurentul a menționat că, instanța de apel nu a elucidat care este soldul creanței SRL „Aeroport Catering”, or, conform actelor de verificare a decontărilor, la 01 ianuarie 2016, Marele Stat Major al Armatei Naționale avea o datorie scadentă în sumă de 76 475,03 lei, iar ulterior această datorie a fost stinsă doar parțial în sumă de 25 009,58 de lei. Acest fapt nu a fost contestat de Marele Stat Major al Armatei Naționale, iar prin semnarea actului de verificare a

decontărilor acesta a recunoscut datoria față de SRL „Aeroport Catering”, însă instanța de apel a ignorat aceste circumstanțe.

La fel, recurentul a opinat că instanța de apel nu a aplicat prevederile articolului 977 din Codul civil, fapt ce a succedat o concluzie eronată, precum că după expirarea termenului contractului au încetat raporturile dintre SRL „Aeroport Catering” și Marele Stat Major al Armatei Naționale. Or, în speță, după data de 31 decembrie 2015, părțile litigante *de facto* au prelungit relațiile contractuale în mod obișnuit, Marele Stat Major al Armatei Naționale continuând să înainteze către SRL „Aeroport Catering” scrisori-cereri privind acordarea serviciilor contractate fără a invoca necesitatea încheierii unui alt contract sau fără a invoca încetarea contractului nr. 14/217 din 17 februarie 2015, precum și nu a renunțat la serviciile recurentului. Prin urmare, comportamentul părților, manifestat prin executarea contractului și după data de 31 decembrie 2015, atestă voința lor de a prelungi contractul în mod tacit, conform articolului 977 din Codul civil.

În altă ordine de idei, recurentul a considerat că, în cazul în care Marele Stat Major al Armatei Naționale nu neagă prestarea afectivă a serviciilor de către SRL „Aeroport Catering”, instanța de apel trebuia să aplice prevederile articolului 1389 din Codul civil – îmbogățirea nejustificată.

Astfel, recurentul SRL „Aeroport Catering” a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu pronunțarea unei hotărâri noi în sensul admiterii integrale a acțiunii.

Prin încheierea din 30 ianuarie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat admisibil recursul declarat de SRL „Aeroport Catering” împotriva deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și s-a transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce succed.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de

apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând legalitatea deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție vedește că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar drept consecință a interpretat în mod eronat normele de drept material ce guvernează raporturile material-litigioase, circumstanță care a succedat adoptarea unei soluții greșite și nemotivate.

Or, înaintând prezenta acțiune, SRL „Aeroport Catering” pretinde de la Marele Stat Major al Armatei Naționale achitarea datoriei născute din contractul nr. 14/217 privind achiziția prin procedura cererii ofertelor de preturi a serviciilor, încheiat la 17 februarie 2015.

În acest sens, este remarcabil că, obiectul acestui contract este obligația SRL „Aeroport Catering” de a presta, iar a Marelui Stat Major al Armatei Naționale de a recepționa și achita serviciile în specificația din anexa nr. 1 și nr. 2 la contract, și anume deservirea delegațiilor străine cu hrană, pauză de cafea și băuturilor răcoritoare.

Analizând memoriul actului judecătoresc de dispoziție supus controlului judiciar, Colegiul vedește că instanța de apel nu a dat apreciere și un răspuns cert argumentelor invocate de SRL „Aeroport Catering” în susținerea revendicărilor sale.

Astfel, în debut, instanța de recurs constată că unul din temeiurile de respingere a acțiunii, care a fost reținut de către instanța de apel, este faptul că potrivit pct. 9.1 al contractului nr. 14/217 din 17 februarie 2015, perioada de acțiune a acestuia a fost cu scadența la 31 decembrie 2015, iar o mare parte din datoriile pretinse de SRL „Aeroport Catering” au fost formate după încetarea contractului propriu-zis.

La capitolul dat Colegiul constată că decizia Curții de Apel Chișinău nu conține o motivare clară în privința inaplicabilității, în condițiile speței, a prevederilor articolului 977 din Codul civil.

Or, conform articolului 977 din Codul civil, dacă relațiile dintre părți vor continua, cu știința celeilalte părți, și după încetarea termenului, contractul de prestări servicii se consideră prelungit pe termen nelimitat în măsura în care cealaltă parte nu respinge imediat această prelungire.

Din structura logico-juridică a normei precitate rezultă indubitabil că, în cazul în care raporturile contractuale de prestări servicii continuă după expirarea termenului contractului, acesta se consideră prelungit în mod tacit pe un termen nelimitat.

Sub acest aspect este remarcabil și faptul că după data de 31 decembrie 2015, litiganții SRL „Aeroport Catering” și Marele Stat Major al Armatei Naționale, *de facto*, au prelungit raporturile contractuale în mod obișnuit.

Or, din suportul probator administrat la materialele cauzei rezultă că, după data de 31 decembrie 2015, Marele Stat Major al Armatei Naționale înainta prestatorului de servicii SRL „Aeroport Catering” cereri privind acordarea serviciilor contractate, iar ulterior accepta prestarea acestora (f.d. 30-105). Dealtfel, beneficiarul serviciilor nici nu a invocat față de prestator încetarea raporturilor

născute în baza contractului nr. 14/217 din 17 februarie 2015 și renunțarea la aceste servicii.

Prin urmare, se atestă că instanța de apel nu a dat o apreciere faptului că, prin comportamentul său manifestat după data de 31 decembrie 2015, părțile contractante și-au exteriorizat tacit voința de a prelungi contractul de prestări servicii. Or, atât cererile de solicitare a serviciilor expediate de Marele Stat Major al Armatei Naționale, actele de prestare a serviciilor și facturile fiscale atestă în esență voința comună a părților ca acțiunile reciproce să producă efecte juridice.

În altă ordine de idei, Colegiul apreciază ca fiind lipsită de o motivare explicită concluzia Curții de Apel Chișinău de a respinge integral acțiunea, din moment ce însăși instanța de apel a constatat că o parte din datoria pretinsă de reclamantă SRL „Aeroport Catering” a fost formată pentru perioada de până la 31 decembrie 2015.

Respectiv, pentru o soluționare justă a disensiunii dedusă judecății, instanța inferioară trebuia să cerceteze actele de verificare reciprocă a decontărilor, semnate la 31 decembrie 2016 și 26 iunie 2016 de ambele părți contractante SRL „Aeroport Catering” și Marele Stat Major al Armatei Naționale. Or, acestea sunt acte contabile bilaterale, certificate prin ștampile și semnăturile reprezentanților participanților la decontări, și care conțin informații referitor la data efectuării verificării, sumei datoriei pe decontări conform situației la data respectivă cu descifrarea soldului pe tipurile de servicii (f.d. 26, 27-28).

Astfel, Colegiul constată că decizia instanței de apel cuprinde convingeri neexplicite care sunt analizate și apreciate superficial, fără a da apreciere suportului probatoriu prezent la materialele cauzei din care rezultă relațiile economice ale părților litigante și din care reiese datoria beneficiarului serviciilor față de prestatorul acestora.

Conjunctura relevantă profilează ipoteza conform căreia instanța de apel s-a abținut de a da un răspuns convingător la argumentele de bază invocate de reclamantul SRL „Aeroport Catering”, deși, prin prisma articolului 6 § 1 din Convenție, acesta se aștepta la un răspuns specific și explicit la mijloacele decisive pentru judecarea procedurii respective (a se vedea Ruiz Torija și Hiro Balani vs Spania, hotărârile din 09 decembrie 1994, seria A nr. 303-A și 303-B).

În atare situație se deduce că, argumentele formulate de SRL „Aeroport Catering” în fața instanței în scopul apărării drepturilor sale nu au fost clarificate de instanța de apel, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate de instanță, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate. Cu atât mai mult că, acest aspect cerea o motivare specifică și explicită, însă instanța de apel a omis să dea o asemenea explicație și să stabilească dacă sunt sau nu aplicabile normele legale citate supra cerințelor invocate de către reclamantul-recurent.

Prin urmare, Colegiul ajunge la concluzia că, recurentul SRL „Aeroport Catering” nu a fost auzit de instanțele inferioare într-un mod echitabil, cu respectarea garanțiilor prevăzute la articolul 6 din Convenție. Or, instanța de apel nu și-a exercitat obligația instituită efectul devolutiv al apelului.

La caz, este relevantă jurisprudența CtEDO, care a statuat în cauza Hiro Balani vs. Spania că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un

răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO.

Astfel, Colegiul deduce că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, însă în condițiile din speță decizia din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu corespunde acestor calități.

Sub acest aspect Colegiul învederează că, prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea hotărârii judecătorești ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, or, funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. O hotărâre se consideră motivată în mod corespunzător atunci când permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

În această ordine de idei, este evident că, în condițiile din speță, constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Coroborând circumstanțele ce preced, instanța de recurs conchide temeinicia recursului declarat de SRL „Aeroport Catering”, reprezentat de avocatul Maxim Sidorencu, împotriva deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, deoarece soluția instanței de apel este bazată pe neelucidarea circumstanțelor speței și este adoptată cu încălcarea normelor de drept material.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de societatea cu răspundere limitată „Aeroport Catering”, reprezentată de avocatul Maxim Sidorencu, și casării deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și concluziile deduse de instanța de recurs și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și

procedural pertinente speței, precum și cercetarea multiaspectuală a suportului probator.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de societatea cu răspundere limitată „Aeroport Catering”, reprezentată de avocatul Maxim Sidorencu, împotriva deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Se casează decizia din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Aeroport Catering” împotriva Marelui Stat Major al Armatei Naționale cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Mariana Pitic